

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

IV міжнародної науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених

«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В
КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ
НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

13–14 квітня 2023 року

Запоріжжя, Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy"
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених
«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

BOOK OF ABSTRACTS

of the IV International scientific and practical conference of students and young researchers
"EDUCATIONAL, CULTURAL AND ARTISTIC PRACTICES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S
INTEGRATION INTO INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND INNOVATIVE SPACE UNDER WARTIME
CONDITIONS"

13-14 квітня 2023 року
April 13-14, 2023

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 6 від 27 квітня 2023 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;

Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;

М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;

О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;

О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;

К. С. Червоненко, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;

Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Єнєва С. В., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;

Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;

Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія.

О 72

Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 13-14 квітня 2023 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2023. 932 с.

Educational, Cultural and Artistic Practices in the Context of Ukraine's Integration into the International Scientific and Innovative Space under wartime conditions : Book of Abstracts of the IV International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, April 13-14, 2023) / General editor V. Nechyporenko. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2023. 932 p.

ISBN 978-617-7929-08-5

Збірник містить тези доповідей учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу», приуроченої до Дня науки в Україні та організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем освітніх і культурно-мистецьких практик у глобальному громадянському суспільстві з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях початкової освіти, корекційної педагогіки, спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки, сучасних тенденцій розвитку мистецтва, дизайну, соціально-гуманітарних наук, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 373.3:376-056.264(477)[37:001.83(100)]-044.247"36"

ISBN 978-617-7929-08-5

© Автори тез, 2023

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2023

консультування у месенджерах та чатах, повідомляли про можливі пункти отримання соціальної допомоги, зелені коридори, отримання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки тощо. Особливу увагу звертали на студентів з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, студентів з інвалідністю, студентів з неповних сімей та сімей, що перебувають в СЖО. Ще однією категорією були ті здобувачі освіти, які в наслідок ведення військових дій, були змушені виїхати за кордон, часто без супроводу рідних та близьких та супроводжуючи, при цьому, менших братів та сестер. Це зумовило розробити окремі аспекти забезпечення навчання таких студентів та, в подальшому, підтримки, надання допомоги по адаптації при їх поверненні.

Значна увага була присвячена організації онлайн-зустрічей, що мали профілактичний характер, а саме: правила поведінки під час повітряної тривоги, підготовка «тривожної валізки», правила евакуації, надання допомоги в екстремальних ситуаціях тощо.

На нашу думку, пріоритетним на сьогодні напрямом зі студентською молоддю має бути національно-патріотичне виховання. Тому важливим завданням перед науково-педагогічним персоналом постає через інформаційну, просвітницьку та освітню діяльність пропагувати цінності України, цінності її цілісності та підтримки традицій. Даний аспект, як історико-культурна складова освітнього процесу, прописані у рішенні НАЗЯВО від 21 червня 2022 року, що акцентує увагу на формуванні не лише професійних компетентностей, але й на формуванні патріота, який має чітку та визначену громадську позицію [3].

Все це зумовило інтерес студентської молоді до особливостей надання соціальних послуг, допомоги та підтримки категоріям населення, які найбільше постраждали від війни. В ході надання допомоги та безпосередньої участі у роботі окремих соціальних інституцій та волонтерської діяльності здобувачі освіти змогли відчутти необхідність та своєчасність своєї майбутньої професії.

Отже, соціальна робота зі студентською молоддю в умовах війни зумовила виникнення наступних напрямів соціально-виховної роботи, а саме: заходи щодо надання підтримки та допомоги здобувачам освіти щодо подолання травмивного досвіду війни; забезпечення умов щодо набуття здобувачами освіти «м'яких» навичок, волонтерська діяльність, організація форм роботи щодо національно-патріотичного виховання. Все це дає підстави стверджувати, що актуальність та перспективність соціальної роботи є очевидною, що зумовлює свідомий вибір здобувачів освіти її як майбутньої професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вайнола Р. Суспільно-орієнтоване навчання як засіб соціалізації студентської молоді. *Освіта і виховання в умовах війни*. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. С. 102–104.

3. Костюшко Г., Бевзо Г., Тарангул Л. Етнічна соціалізація як процес входження індивіда та здобувача освіти в сучасне поліетнічне середовище. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія, Серія «Медицина»*. 2022. № 1 (6). С. 224–235.

2. Кравченко О. Соціально-виховна робота зі студентською молоддю в умовах дистанційного навчання, зумовленого воєнним станом. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи : збірник наукових праць*. 2022. Вип. 2 (8). С. 99–108.

4. Міхеєва О. Актуальність волонтерської діяльності у період війни. *Освіта і виховання в умовах війни*. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. С.91–92.

Мосаєв Юрій Володимирович,
кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ЇХ РОДИН НА БАЗІ ДИТЯЧОГО ПРОСТОРУ UNICEF ТОЧКА «СПІЛЬНО»

Російське повномасштабне вторгнення підвищило актуальність проблеми захисту дітей. Оскільки на території бойових дій та окупованій російськими військами території спостерігається масове порушення прав дітей [5], то одне з головних завдань України полягає у посиленні захисту дітей як на підконтрольній Україні території, так і не на підконтрольній території через роботу дипломатів, роботу омбудсмена із захисту прав людини та міжнародних гуманітарних місій.

Так, на початок 2023 року понад півмільйона українських дітей вимушено проживають за кордоном [2]. Зазначена кількість дітей в перші місяці російського повномасштабного вторгнення в Україну була значно більшою і порушила багато проблем в сфері як захисту дітей, так і їх соціального обслуговування. Тим більше, що значна кількість дітей хоч і залишились на території України, але разом з батьками полишили свої домівки та проживають поза межами населених пунктів, в яких вони проживали до 24 лютого 2022 року.

На сьогодні в Україні над вирішенням проблеми забезпечення прав дітей та підвищення рівня соціального забезпечення працює безліч відомств та організацій як національного, так і міжнародного рівня. Однією з таких організацій є ЮНІСЕФ.

«ЮНІСЕФ працює у 190 країнах і територіях для охоплення найуразливіших дітей та молоді, які найбільше потребують допомоги дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) відкрив своє Представництво у Києві у 1997 році. За цей час Фонд надав Уряду України допомогу на загальну суму 130 мільйонів доларів США, що дозволило розробити і реалізувати низку програм у галузі охорони здоров'я, води і санітарії, освіти та захисту прав дітей» [6]. Після початку повномасштабного російського вторгнення кількість гуманітарної та соціальної допомоги, наданої ЮНІСЕФ, суттєво збільшилась та урізноманітнілась її номенклатура. Одним з найбільш поширених форматів роботи ЮНІСЕФ є програма «Спільно», що передбачає створення одойменних дитячих просторів.

«Намети та помешкання дитячих точок – це безпечний і затишний простір, де батьки, які через війну змушені були покинути власні домівки, можуть залишити дітей на деякий час. У точках «Спільно» працюють професійні педагоги, аніматори та психологи, які проводять майстер-класи для дітей, грають із ними в розвивальні ігри. У такий спосіб ЮНІСЕФ намагається забезпечити дітям доступ до освітніх заходів та корисного дозвілля під час війни» [1]. Три найбільш поширені практики роботи з дітьми в рамках просторів «Спільно» – це денне перебування дітей, дозвіллієві програми для дітей та підлітків та психологічні консультації. Окремі соціальні послуги можуть надаватися батькам та іншим членам родини дітей, що відвідують заходи точки «Спільно».

В рамках роботи з підлітками та батьками поширеною є клубна форма. Зазначена форма роботи передбачає взаємодію між підлітками в рамках молодіжного клубу та між батьками в батьківському клубі. Клубна система дає можливість для всебічного обговорення економічних, соціальних та психологічних проблем, актуальних саме за соціальним статусом. Зазначений підхід надає можливість вирішувати важливі проблеми саме для членів клубу за підтримки соціального працівника, психолога та інших спеціалістів, що можуть надати якісну допомогу дітям та членам їх родин.

В березні 2023 року було офіційно відкрито точку «Спільно» і в КЗВО «Хортицька національно-реабілітаційна академія» ЗОР. Зазначена точка була створена в рамках співпраці з ЮНІСЕФ та громадською організацією «Українська освітня платформа» [4]. Зазначена точка «Спільно» працює в будні дні з 9 до 17 години. В рамках зазначеного дитячого простору постійно працюють психолог та соціальний аніматор. Провідна форма діяльності – це проведення занять з мінної безпеки. Під час військових дій, що точаться на території України, Україна дійшла до статусу найбільш замінованої країни світу [3]. Зазначений статус спонукає Україну до вирішення зазначеної проблеми у співпраці з міжнародними донорами. І однією з технологій вирішення зазначеної проблеми є запропоновані «Української освітньою платформою» навчальні заходи для дітей та вчителів. В рамках точки «Спільно» надається індивідуальна психологічна допомога дітям та їх родинам із застосуванням технології кейс-менеджменту. Значна роль в рамках роботи точки надається заходам з соціальної анімації. Функціонування точки передбачає надання гуманітарної допомоги дітям та їх родинам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дитяча точка «Спільно», або Маленька родина, що допомагає одужати. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/stories/children-find-happiness-at-spilno-child-spots>.
2. За кордон виїхало пів мільйона українських школярів. URL: <https://konkurent.ua/publication/109612/za-kordon-viihalo-piv-milyona-ukrainskih-shkolyariv/>.
3. Ситнікова І. Україна є однією з найбільш замінованих країн у світі – ООН. URL: <https://hromadske.ua/posts/ukrayina-ye-odniyeyu-z-najbilsh-zaminovanih-krayin-u-sviti-oon>.
4. У Запоріжжі відкрився новий простір для дітей «Спільно». URL: <https://zp.gov.ua/ru/articles/item/17466/u-zaporizhzi-vidkrivsysya-novij-prostir-dlya-ditej-spilno>.

5. Швець Я. І, Соколова І. О. Порушення прав дітей під час війни Російською Федерацією. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. № 71. С.99–103.

6. ЮНІСЕФ в Україні. *Unicef*. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/%D1%89%D0%BE-%D0%BC%D0%B8-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%BC%D0%BE>.

Павленко Анатолій Іванович,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

КОМПЕТЕНЦІЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ: ВІД АРХЕТИПІКИ ДО СУЧАСНОСТІ

Особистісна життєстійкість українців у процесі державотворення на глибокому архетипічному підґрунті знайшла своє втілення у назві і словах державного гімну України «Ще не вмерла України і Слава, і Воля» на слова Павла Чубинського. (Оригінальний текст П.Чубинським написаний у історичній пісні «Ще не вмерла Україна, і слава і воля!» у 1862 році). А написана церковним композитором Михайлом Вербицьким до цієї патріотичної пісні музика (1863), що поглиблює сприйняття сакрального значення слів тексту, стала згодом унікальним гімном України. За наведеним у Вікіпедії свідченням композитора В.Сильвестрова «...в ньому є ознаки літургійного початку. У цьому гімні затонула якась пам'ять про літургію, про всеношну» [1].

Адже багатостраждальна історія українського народу й української державності вже на той час (середина ХІХ ст.) супроводжувалася періодами перебування на грані виживання й випробуваннями на життєстійкість, що передавалися в історичній пам'яті через покоління фактично як риса українського національного архетипу. Ця вражаюча історія від часів Козаччини в цілому і Запорізької Січі, оспіваних Кобзарем, продовжилася до грізних хвиль Визвольних змагань в Україні, виживання під час Голодоморів, лихих і зловісних годин другої світової та випробувань сучасного воєнного часу... Саме життєстійкість, особистісна і у певному сенсі життєстійкість українського суспільства на рівні державності, відтворена у багатстві історичних переказів і художніх і мистецьких творів, символічних артефактах і історичних подіях, біографіях Героїв може бути віднесена до визначальних рис українського національного архетипу.

Поняття «життєстійкість» у особистісному вимірі вживається у багатьох значеннях і включає в себе цілий ряд аспектів і чинників на міждисциплінарній основі (соціальна філософія, соціальна психологія і педагогіка, фізіологія, медицина, соціальна архетипіка та ін.) і має безпосереднє відношення до педагогіки і психології життєтворчості особистості. За визначенням Т.Ларіної життєстійкість «...характеризує здатність людини витримувати всі складності життя та успішно протистояти життєвим проблемам та труднощам» [4], а отже може бути віднесена до життєвих компетенцій особистості.

Адже за проведеним дослідженням і узагальненням Д. Пузікова існуючих актуальних визначень поняття життєвої компетентності особистості (І. Єрмаков, Т. Єрмаков, Д.Пузіков, Н. Пустовіт, Л. Сохань, М. Степаненко, І. Ящук) «це складна здатність (або система здатностей) особистості, яка, через ефективне розв'язання життєвих проблем, своєчасне визначення і вирішення складних життєвих завдань людини, забезпечує її продуктивне життєве самовизначення і самоздійснення, оптимальну організацію життєвого шляху» [2], і є невіддільним від життєтворчості особистості.

З іншого боку, життєві компетентності є важливою результативною структурною складовою педагогіки і психології життєтворчості особистості.

Поняття життєстійкості особистості дослідники пов'язують із уведеним у психології американськими науковцями Сьюзен Кобейса та Сальваторе Мадді поняттям «hardiness» (англ. – міцність, витривалість), як особистісної характеристики стійкості до стресів й показника психічного здоров'я [3].

За С.Мадді у понятті «hardiness» (життєстійкість), як особливої структури установок і навичок (творчої особистості – А.П.), виокремлюється здатність особистості витримувати ситуацію стресу із

Шинкаренко Андрій Максимович, Дригач Тетяна Григорівна ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ НУШ ДО ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	510
Шип Карина Іванівна МОТИВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ.....	512
Шугай Я. М. ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕМПЕРАМЕНТУ ШКОЛЯРІВ В РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	514
Юрченко Костянтин Іванович ДІАГНОСТИКА РОЗУМІННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ.....	516

РОЗДІЛ 5.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Баннікова Катерина Вікторівна МУЛЬТИПЛІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	519
Баранов Віктор Станіславович СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПРОБЛЕМАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....	521
Батарейна Ірина Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	522
Болгаріна Анастасія Костянтинівна СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ.....	524
Великжаніна Д. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	526
Нечипоренко Валентина Василівна, Гордієнко Наталія Миколаївна НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ХАБУ ХОРТИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ.....	529
Гліта Аліна Сергіївна ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ ТА ЗАСОБИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	531
Горєлов Ігор Юрійович СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАДАХ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	533
Lenka Gulová SOCIAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF WARTIME.....	535
Денисенко Єлизавета Олександрівна СОЦІАЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	537
Жученко Анастасія Олександрівна СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ ТА ЕТИЧНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ЗОНАХ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ.....	538
Жученко Анастасія Олександрівна РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА МОЖЛИВИЙ РОЗВИТОК АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	539
Калінова Анна Миколаївна СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	541
Клопота Ольга Анатоліївна, Околович Олена Сергіївна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ІНКЛЮЗІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	542
Корепін Дмитро Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	544